

Fagbladet Boligens arkitekturanmelder, Nathan Romero Muelas, finder, at Brabrand Boligforenings Havnehusene på Aarhus Ø spiller en vigtig og befriende rolle. Hvor de andre byggerier i det mondæne byområde fortrinsvis er arkitektoniske primadonnaer, så repræsenterer dette byggeri traditionen og kontinuiteten i byens arkitektur.

KORET OG SOLISTERNE

Arkitekt Nathan Romero Muelas | redaktion@bl.dk
Foto: Jørgen Jørgensen

Aarhus Ø, det nye kvarter på Aarhus havnefront, er interessant og til tider spektakulært. Interessant som et museum eller et tivoli, der skabes ud fra en samling af ikke-relaterede genstande. På Aarhus Ø er bygningerne alt for forskellige – og ligger for langt fra hinanden – til at kunne skabe den vigtigste del af byen, som efter min mening er gaden. At skabe en sammenhængende ny gade er ikke let, specielt fordi vores havneområder ofte allerede er afskåret fra den gamle bys struktur.

Netop som vi troede, at den ikoniske arkitekturs æra var forbi, genopstår den på Aarhus Havn. Vi finder her en samling af solister – primadonnaer, der synger hver sin sang og ignorerer koret. Og sangen lyder således: "Se venligst på mig, gå ikke forbi!". "Isbjerget", "Vulkanen" og "Lighthouse", det er ærlig talt lidt som i et tivoli: "Spøgelseshuset", "Det Gyldne Tårn", "Himmelskibet" osv.

EN ANDERLEDES MURSTENSKARRÉ

Nu er det byggeri, vi besøger i dag, Havnehusene, lidt anderledes. Det er den eneste teglstensbygning på Aarhus Ø. På afstand minder den mig om New Yorks røde teglstentårne ved East River-

Snittet gennem gårdrummet viser karréens variationer i højde.

Havnehusene,
Aarhus Ø

FAKTA

Arkitekt: Luplau Poulsen og Adept
Projekt: 262 0-energi almene boliger
Areal: 13.200 m²
Beliggenhed: Aarhus Ø.
Klient: Brabrand Boligforening
Periode: 2012/2015
Byggesum: 240 millioner
Totalentreprenør: Dansk Boligbyg, Anton Nørgaard
Ingeniør: Niras
Landskabsarkitekt: Niels Boldt MA
Priser: Årets Byggeri 2015, Almene Fagpriser 2017, Nybyggeri

Forskellige murstensmønstre.

Murstensvæg imod Isbjerget.

Højeste facade imod Bernhard Jensens Boulevard.

”

På nært hold ser vi, at karréen fremstår som små bygninger, dvs. som byhuse med forskellige højder, fra tre til tolv etager, hver med sin egen variation af murstensmønsteret i facaden. Den visuelle opdeling i mindre ”huse” relaterer til den menneskelige skala og styrker båndet imellem beboerne og deres individuelle huse.

floden, den har samme bastante tilstedeværelse. Selvom det drejer sig om en kæmpe murstenskarré, er det lykkedes arkitekterne at give mindst tre af siderne et legende udtryk. Særligt drivhusene tiltrækker lyset på toppen af huset og blinker som fyrtårne rundt i området, selv på de mørke dage.

Ligesom nogle heldige mennesker er denne bygning fotogen. Bygningskroppens nedstigning imod marinaen og byen, de farvede glasaltaners spil og endelig de store åbninger eller porte, der relaterer og forbinder den indre gård til gaderne rundt om, fremstår i det hele taget med en vis letthed. Dette er dog mindre overbevisende i den højeste facade, den, der vender ud imod Bernhard Jensens Boulevard, havet og ”Isbjerget”. Den tilfældige placering af vinduer og altaner og variationerne i teglen er her ikke nok til at animere den store murstensmasse.

PÅ TVÆRS AF GENERATIONER

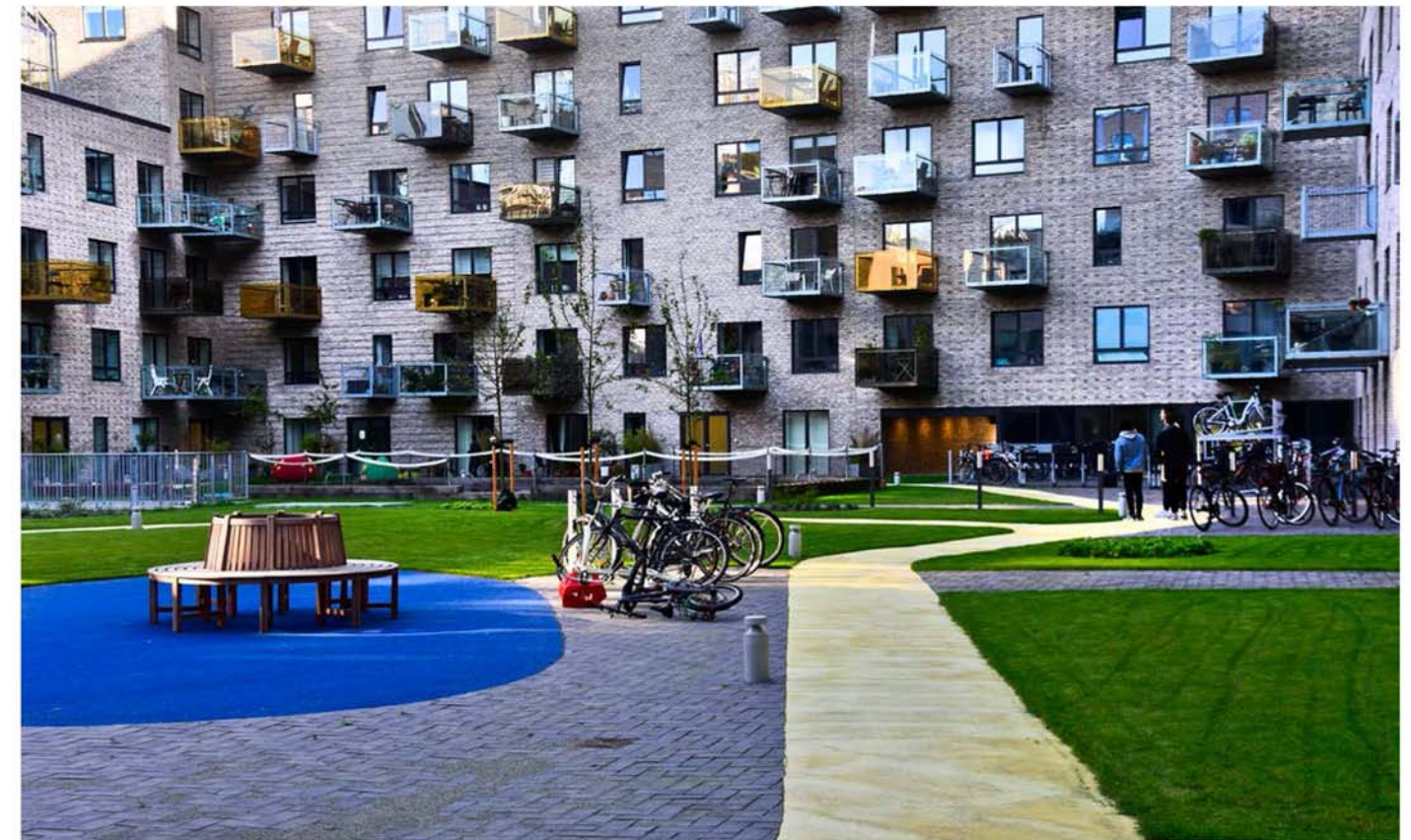
På nært hold ser vi, at karréen fremstår som små bygninger, dvs. som byhuse med forskellige højder, fra tre til tolv etager, hver med sin egen variation af murstensmønsteret i facaden. Den visuelle opdeling i mindre ”huse” relaterer til den menneskelige skala og styrker båndet imellem beboerne og deres individuelle huse.

Den hele karré er opdelt ejerskabsmæssigt i to, Braband Boligforenings Havnehusene og Ejereforeningen Kanalhusene, designet af samme hold arkitekter. Begge halvdele deler den generøse gård. Selvom gården på plantegningerne virker for travl, farverig og kompliceret, viser den sig på stedet at være en succes, og opfattes som et muntert sted med masser af sol. Eftersom de forskellige beboergrupper råder over hver deres karréområde, er det hovedsageligt i denne gård, at generationerne

blandes. Havnehusene består af 83 familie- og +55-boliger på imellem 80 og 115 m². Derudover er der 179 mindre ungdomsboligenheder.

Den sociale alkymi, som arkitekter og almene boligorganisationer søger, handler om at tillade, at ting sker, dvs. at skabe rum, hvor alle, uanset alder eller baggrund, kan lide at være. For eksempel er de fællesrum, vi er vant til i det almene boligbyggeri de seneste årtier – med hæderlige undtagelser – blevet en ret kedelig affære. De plejede at være ”repræsentative” steder med kunstværker, vægdekorationer og højt til loftet.

I Havnehusene er denne ambition om de fælles rum kommet tilbage, både i de dobbelthøje opholdsrum i ungdomsboligerne og i fællesrummene og drivhusene på taget. Det er blevet til særlige steder med fantastiske udsigter, hvor man gerne vil være, når ens egen lejlighed bliver kedelig eller ensom.

Gården.

Udestue på toppen.

Dobbelthøjde i ungdomsboligernes fællesrum.

Fælleskøkken i ungdomsboligene.

ENERGIBESPARELSE OG LIDT MERE

I modsætning til mange af mine kollegaer, der har en tendens til at gøre energibesparelser til eneste målestok for kvalitet, interesserer bæredygtighed mig mest, når det har indflydelse på den arkitektoniske helhed. Ellers anser jeg det blot som et af mange tekniske parametre, som jeg håber, vi snart vil tage for givet. Men Havnehusene er i den henseende et ret ambitiøst projekt og stræber efter en energiklasse 2025, dvs. 0-energiforbrug, altså en bygning, der er fuldstændig energi-selvforsynende. For at nå dette mål forsøger arkitekten sig med forskellige strategier. For eksempel skal 60 procent af energien komme fra bygningens eget spildevand og fra jordvarme, udvundet igennem pumper, der graver 150 meter ned under jorden. Derudover anvendes solenergi fra solpaneler på taget. Desværre kræver jordvarme og spildevandsenergi nogle tekniske løsninger, der stadig ikke er helt almindelige i dag. Det har givet problemer i form af lavfrekvent støj fra varmepumpeanlæg i kælderen, og der har desuden manglet varme i nogle af lejlighederne, hvorfor man har været nødt til at koble en del af bebyggelsen på fjernvarmen. Men dette må være prisen for at turde satse.

Ud over de teknologiske redskaber er det de mere passive designbeslutninger, som, jeg synes, er bemærkelsesværdige. Fx den måde, hvorpå boligerne er samlet omkring gården, alle med egne private uderum, beskyttet imod vinden og med gode sol- og dagslysforhold inde i lejlighederne. Der er også de allerede nævnte drivhuse samt grønne flader, der indsamler regnvand på taget og områderne, hvor

man kan dyrke afgrøder. Det peger alt sammen på en idé om bæredygtighed, der går ud over teknologien og herved er med til at farve vores sociale adfærd og livsstil. Sådan en legende forståelse af bæredygtighed er forbundet med nydelse mere end med selvopofrelse.

KONTINUITET OG INNOVATION

Så hvad har denne bygning, som de fleste af dens naboer ikke har? Jeg tror, det har at gøre med traditionen, med kontinuiteten i arkitekturen, som kun kan vokse, hvis den har solide rødder. Lad mig forklare: når vi når toppen og de meget kommenterede drivhuse, føres vores blik ind imod byen Aarhus, væk fra "Isbjerg" og resten af primadonnaerne. Der opdager vi Kay Fisker og C. F. Møllers universitetsbygninger fra 1930'erne. Solide, rene volumener i gule mursten.

Der opstår nu en forbindelse imellem det gamle universitets enkle murstensvolumener og den nye karré på Aarhus Ø. Havnehusenes specialfremstillede gulbrune tegl fører samtidig minderne hen på havnens gamle pakhuse.

Kontinuiteten med noget af den bedste tidligere danske arkitektur peger på et frugtbart udgangspunkt, som ikke behøver at give afkald på samtiden. Havnehusene udviser en usædvanlig rodfæstet kvalitet.

I en social sammenkomst, hvor alle hæver deres stemmer for at blive hørt, vækkes vores interesse af den, der er stille og lytter. At lytte, (til omgivelserne og til en vis dansk tradition), er det første, vi bør gøre, hvis vi skal føre arkitekturen videre. ♦

”Vores blik føres ind imod byen Aarhus, væk fra ”Isbjerg” og resten af primadonnaerne. Der opdager vi Kay Fisker og C. F. Møllers universitetsbygninger fra 1930’erne. Solide, rene volumener i gule mursten. Der opstår nu en forbindelse imellem det gamle universitets enkle murstensvolumener og den nye karré på Aarhus Ø.